

Popasuri duhovniceşti în săptămâna a V-a din Post

În Săptămâna a V-a a Sf. şi Marelui Post al Paştilor Biserica Ortodoxă a rânduit pe lângă celelalte slujbe obișnuite perioadei de Post, și două slujbe speciale, așa-numite Denii sau slujbe de noapte, cum se obișnuiesc ele a se face în mănăstiri, sau de seară cum se fac la parohii. Este vorba de Denia Canonului celui Mare, alcătuit de Sf. Andrei episcop al Cretei, trăitor în secolul al VIII-lea (+712) și care se cântă în toate bisericile în miercură din săptămâna a V-a. Este o slujbă de o adâncă pietate, străbătută de un profund sentiment de căință în care sufletul omului se recunoaște în toate ipostazele prezentate în cele 250 de strofe ale acestui canon. Ne sunt aduse pilde de pocăință sau de cădere deopotrivă începând de la primul om Adam, căzut prin neascultare de porunca lui Dumnezeu, trecând apoi prin toate etapele istoriei mântuirii, perioada patriarhilor, ieșirea din Egipt, perioada profeților și până la tâlharul pocăit de pe Cruce și predica Sf. Apostolilor.

Canonul cel Mare reunește la un loc toată istoria Vechiului și Noului Testament și el îndeamnă sufletul creștin și pe noi toți să dorim și să urmăm toate faptele bune ale personajelor din Vechiul și Noul Testament și să fugim de exemplul rău al celor care au călcat prin neascultare și prin păcate legea dumnezeiască.

„Pildele Scripturii celor vechi și celor noi îți aduc ție, ca să te duci pe tine suflete spre umilință; răvnește dar dreptilor, iar de păcătoși te leapădă și înduplecă pe Hristos cu rugăciunile tale, cu postul, cu curăția și cu smerenia.” — rostește imnograful, la sfârșitul Canonului ca un memento pentru luarea de-a pururea aminte asupra stării de veghe întru dobândirea mântuirii.

Canonul Sf. Andrei Criteanul se numește cel mare, atât prin numărul mare de tropare pe care îl cuprinde cât și prin profunzimea și înălțimea ideilor duhovnicești pe care le cuprinde și care pot transforma sufletul și pot înmuia orice inimă oricât de împietrită ar fi ea și să o îndrume spre săvârșirea binelui.

A doua slujbă specială din cursul acestei săptămâni a V-a a Sf. Post este Denia Acatistului Maicii Domnului ce se săvârșește împreună cu Utenia zilei de sâmbătă, zi intrată în Calendarul liturgic și sub numele de sâmbăta Acatistului.

Autorul acestui imn de preamărire al Maicii Domnului este patriarhul Sergheie al Constantinopolului (+635), iar după alții Roman Melodul, cunoscut imnograf bizantin, și el a fost compus în amintirea minunii salvării Constantinopolului, prin mijlocirea Maicii Domnului la anul 626. În acel an, împăratul Heraclie fiind plecat la luptă împotriva perșilor, Constantinopolul a fost înconjurat atât pe uscat cât și pe apă de nenumărate oști ale perșilor, avarilor și scitilor. Orașul a fost apărat de către puțini soldați rămași în el și de către toți locuitorii lui sub conducerea patriarhului Sergheie. Prin intervenția Maicii Domnului în urma unei puternice furtuni aproape toate corăbiile dușmanilor s-au scufundat pierind odată cu ele și mul-

(Continuare în pag. a 3-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

Motivația științifică a postului și implicațiile religio-morale

Postul este abținerea de la mâncare și băutură pe un timp limitat în scopuri religio-morale.

După cum vedem din această definiție a postului, el vizează integral ființa umană: atât natura trupească, cât și natura sufletească. Scopul fiind cel religios-moral, postul reprezintă o înfrânare a pornirilor excesive ale trupului, care duc la dezechilibrul înțegii ființe umane. Armonizarea ființei umane, în schimb, determină starea de liniște, de seninătate, lipsa de agitație, de tulburare, de înfrânare, de suferință fizică și spirituală. Ea este definiție sântă, ca stare normală a vieții, pe măsură să ofere omului posibilitatea dezvoltării și desăvârșirii lui ca ființă bio-psihosocio-culturală și religioasă.

Postul — spun Sfinții Părinți — este de origine divină. El a fost instituit mai întâi de Dumnezeu în Rai, înaintea căderii omului în păcat, și rezidă în porunca: „să nu mâncați...” Această idee de abținere nu reprezintă însă o interdicție împotriva naturii omului, ci în favoarea ei. Dovadă este faptul că, nerespectând-o, primul om și-a dezechilibrat ființa, cu repercusiuni prăpăstioase asupra vieții și destinului său veșnic... Dar voința divină raportată la viața omului vizează și natura lui trupească de dinaintea căderii în păcat. Astfel, în paradis — spune Sfântul Vasile cel Mare — nu se cunoștea nici tăierea animalelor, nici băutul vinului, hrana omului având un aspect vegetarian. Acest fapt este

confirmat explicit de cuvintele Sfintei Scripturi: „... Și apoi a zis Dumnezeu: iată, vă dau toată iarba ce face sămânță de pe toată fața pământului și tot pomul ce are rod cu sămânță în el. Aceasta vor fi hrana voastră” (Facerea 1, 29). Aceste ultime cuvinte sunt ca o pecete asupra nutriției și funcției corpului omenesc. E vorba de o exprimare categorică, ca o luare aminte, nelăsând nici un dubiu și nici o altă alternativă. E ca și cum, după ce ai fabricat o mașină, vii cu precizarea: „acesta este combustibilul tău...” Numai cu acesta funcționalitatea va fi optimă. Altfel spus, vei putea folosi, dacă vrei, și alte forme de combustibil, dar acestea vor crea dificultăți în utilizarea mașinii...

Devenind în urma păcatului în contradicție cu el însuși, în ființa omului apare plăcerea seducătoare și derutantă a simțurilor, care face ca trupul să scape de sub controlul rațiunii și să devină victima exceselor și abuzurilor înrobitoare, care destrămându-i arhitectonica bunei sale funcționalități, îl „tăvălește” în patimi, aducându-i boala și suferința.

Dar revolta postului este a simțurilor nu a întunecării orbitei totului lumina rațiunii și a conștiinței omului. S-au ivit de-a lungul vremii înțelepții, care studiind viața raportată la natură, au căutat să înlăture suferința prin găsirea mijloacelor de stabilizare a sănătății; și ca niște profeți naturali, cu harul sădit de Dumnezeu în sufletul și în mintea lor, prin discernământ și dreaptă

socoteală au reușit să aducă în actualitate razele de viață ale paradisiului pierdut. Reîntorcându-se la hrana și băutura cea dintâi dătoare de sănătate și longevitate vieții ei parcă au reinstaurat postul din Rai, prin ceea ce ei au numit „djetă”, și prin care înțelegeau că se cuvine să dai totdeauna naturii umane ceea ce-1 este propriu, necesar și folositor la un moment dat, evitând prin aceasta excesele și abuzurile care o ruinează, aducându-i suferință și boala; dar în același timp, evitând și lipsa, care neasigurând necesarul, are tot aceleași consecințe negative. Pornind apoi de la observațiile funcției organismului, ei recomandau cu precădere hrana vegetariană, obișnuind să spună că nu e bine să te scoli niciodată de la masă fiind sătul, ci când încă ai mai mânca. Apoi, recomandau aforistic ea masa de dimineață să o mănânci singur, cea de la amiază cu prietenii, iar cea de seară să o dai dușmanilor... La fel, cu privire la băutura, când era vorba de vin, spuneau că primul pahar să-l bei de sete, al doilea de voie bună, iar al treilea și celelalte pe cât posibil să le eviți, că te duc la nebunie...

Conducându-l pe om pe drumul mântuirii prin eliberarea de păcat, Biserica din cele mai vechi timpuri a instituit postul ca un exercițiu duhovnicesc de înfrânare a pornirilor pătimase ale trupului, oferindu-i printr-o anume

(continuare în pag. a 3-a)

Pr. Prof. Dr. SORIN COSMA
Prof. (gr. 1) IOAN DAN TOCUȚ

Crucea — prag spre înviere

Cei care nu cinstesc Sfânta Cruce aduc texte din Sf. Scriptură, prin care caută să dovedească că a te închina cu semnul sfintei cruci nu este altceva... decât o gravă abatere de la însăși învățătura revelată.

Textul pe care-l invocă în acest sens este cel de la Ies. 20, 4-5: „Să nu-ți faci chip cioplit... și să nu te închini lui!”. Ceea ce uită însă să amintească, este faptul că textul respectiv — altfel foarte limpede —, interzicea poporului evreu, lesne dispus a se da la idolatrie, confecționarea și închinarea la chipuri cioplite, făcute după asemănarea lucrurilor și ființelor din lumea înconjurătoare. Dar același Dumnezeu care îi poruncește lui Moise, și încă cu strășnicie, și prin el întregului popor evreu, să nu facă chipuri cioplite, îi poruncește în alt loc să facă „doi heruvimi” (Ies. 25, 18-22), sau covoare de în răsucit în care se găseau țesute „chipuri de heruvimi alose cu iscusință” (Ies. 26, 1), pe care să le așeze de jur-împrejur în cortul sfânt.

Iată o situație aparent paradoxală, din care contrarietatea cinstirii crucii, oricât s-ar strădui, nu reușesc să iasă.

Pentru noi însă e clar că Dumnezeu interzice confecționarea și închinarea la chipuri cioplite făcute după asemănarea lucrurilor și a ființelor din universul înconjurător, dar dorește închinarea la lucruri sfinte, cum sunt crucea și icoana.

Ce reprezintă însă crucea pentru noi creștinii ortodocși și ce anume face să o cinstim într-un mod așa de deosebit?

Ea este pentru noi, mai presus de toate, dovada cea mai convingătoare a faptului că înomenirea Fiului lui Dumnezeu a fost o realitate de necăstă. Hristos s-a întrupat și a venit în lume pentru mântuirea noastră, și tot ce a făcut sau propovăduit a stat sub semnul acestei asumări integrale a condiției noastre. Însă nimic nu dovedește mai bine acest fapt decât Crucea, prin care s-a biruit moartea.

Fenomen complex care transcende în totalitate capacitatea noastră comprehensivă, moartea ar fi continuat să rămână pentru noi o eternă nepătrunsă taină, izvoditoare de adânci melnăști și răscolitoare întrebări nerăspunse, și care finalmente ar demonstra că de lipsită de sens poate fi viața noastră „dacă moartea ar încheia definitiv existența noastră, noi nu am mai fi un scop în sine, ci doar un mijloc într-un proces inconștient al naturii. În acest caz tot sensul vieții noastre și toate scopurile urmărite de noi și toate lucrurile ar deveni lipsite de sens.”

Dar grăvia și absurdul morții nu constau atât în aspectul său biologic: încetarea funcțiilor vitale, când omul devine dintr-o ființă vie, doar o simplă masă amorfă, cât mai ales în aspectul său spiritual. Este adevărat că Hristos pe cruce a gustat din plin amarăciunea suferinței, însă adevăratul sens al agoniei Sale nu se rezumă doar la aceste aspecte exterioare: durerea atroce, imobilitatea și rușinea de a fi expus gol în fața privirilor batjocoritoare ale cinicilor săi executori, și care la urma urmei sunt totuși surmontabile, cât mai ales la aspectul spiritual: trădarea și părăsirea

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. NICOLAE STOIA

1. Pr. Dumitru Stăniloae, Teologia Dogmatică Ortodoxă, vol. 1, p. 15.

Ne reîntorcem la vremurile lui Bukow?

Au trecut mai bine de șapte ani de când au reînceput neînțelegerile dintre cele două Biserici românești din Transilvania: ortodoxă — reprezentând 87% din populația țării — și cea „catolică de rit bizantin” sau „unită cu Roma”, cu cei 228 000 credincioși ai săi — reprezentând doar 1% din populația țării (ca și pentecostalii și ceva mai mult decât baptiștii). Am sperat ca neînțelegerile confesionale dintre români să fie încheiate pentru totdeauna și să uităm atât anul 1698, cât și anul 1948 și să muncim umăr la umăr pentru refacerea economică și mai ales morală a țării. Din nefericire n-a fost așa, căci forțe din umbră lucrează în continuare pentru divizarea confesională a românilor, ca și pentru compromiterea Bisericii ortodoxe, alimentând patimile omenitești și dorința onorului de a deveni „eroi” ai credinței catolice. A reînceput ura și dezbaterile între frați, de care se fac vinovați ierarhii și preoții uniți de trei veacuri încoace.

Încă din decembrie 1989 câțiva preoți ai acestei Biserici, rămași „în rezistență” sau „în clandestinitate”, cum le place să spună, au început o adevărată luptă împotriva Bisericii Ortodoxe și a slujitorilor ei — prin presă, radio, televiziune și alte mijloace — urmărind denigrarea și com-

promiterea ei. Acești preoți au uitat însă că prin refuzul lor de a accepta „revenirea” la Ortodoxie în 1948, colegii lor care au trecut la Ortodoxie, cât și vechii ortodocși au menținut credința în rândurile unui neam întreg, într-o vreme de „grea cumpănă” pentru români, prin slujbe, spovedanii, botezuri, cununii, înmormântări și prin alte căi. Ce s-ar fi întâmplat, oare, dacă toți preoții ar fi făcut pe „eroii” refuzând să activeze într-un regim comunist? Se plâng frații uniți că li s-au luat bisericile în 1948. Dar oare nu ortodocșii, în frunte cu preoții lor, le-au întreținut, renovat și înfrumusețat timp de 40 de ani, ca în ele să se închine atât foști credincioși uniți, cât și vechii ortodocși, mai corect spus „credincioși români”? Până și catedrala mitropolitană din Blaj a fost refăcută cu cheltuiala Arhiepiscopiei Sibiului!

Să revenim însă la problemele actuale. Cum era și de așteptat, îndată după evenimentele din decembrie 1989, Biserica unită a fost recunoscută oficial și a început să-și refacă ierarhia, urmată de numirea primilor cinci ierarhi numiți direct de Vatican (ulterior au fost numiți și „episcopi auxiliari”, cei mai mulți fără pregătire teologică). Aceștia au început, îndată după 1990, să hirotonisească

preoți, recrutați din rândul credincioșilor, deci tot fără pregătire teologică, unii foști chiar „secretari de partid”, cum s-a întâmplat la Sighet.

Numărul preoților „uniți” a sporit însă și prin câțiva preoți ortodocși care și-au trădat credința, ierarhul care i-a hirotonit și școlile teologice ortodoxe care i-au format. Era vorba de un număr de aproximativ 10 preoți (Blaj, Sibiu, Mediaș, Baia Mare, Reșița), care trăiau cu nostalgia refacerii Bisericii unite încă din anii studenției și pe care li cunoșteau atât profesorii, cât și colegii lor.

Pe parcursul celor opt ani care s-au scurs de la evenimentele din decembrie 1989, alți câțiva preoți ortodocși (unii chiar din familiile ortodoxe) au trecut la uniți, în semn de „răzbușare” că n-au primit parohiile pe care le solicitau. Sunt convins că ierarhii lor s-au bucurat că Biserica Ortodoxă a scăpat de asemenea impostori. În schimb, Biserica unită i-a primit cu multă „dragoste”, căci erau oameni calificați, chiar mai „calificați” decât noii lor ierarhi, de formație ingineri sau de alte profesii. Se pare că acești

(continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. Dr. MIRCEA PACURARIU

Prin rugăciune și tăcere — preoțimea transilvăneană a răspuns atacurilor și provocărilor împotriva Bisericii Ortodoxe Române

Peste 2500 de preoți ortodocși din Mitropolia Ardealului s-au adunat vineri, 20 martie 1998, la Cluj, unde au luat parte, alături de ierarhii lor, la o procesiune ce s-a desfășurat, în tăcere, prin centrul Clujului.

Presă a apreciat că fără precedent o asemenea manifestare și a văzut în ea o reacție la tot mai frecventele atacuri îndreptate împotriva Bisericii Ortodoxe Române.

Ce anume s-a voit a fi această întrunire, de mare amploare, rezultă cu claritate din cuvântarea rostită, din fața catedralei, de către Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Bartolomeu Anania al Clujului, fapt pentru care o redăm în continuare:

„Sunt cu noi studenții și elevii, împreună cu profesorii celor două școli teologice și membrii asociațiilor de tineret ortodox. Semnificația acestei zile este una de rugăciune și — o alta de prezentă. Am venit în principal să ne rugăm. Vă este cunoscut că în cărțile noastre de slujbă îl rugăm pe Dumnezeu să ne izbăvească de ciudă, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de venirea asupra noastră a altor neamuri și de războiul dintre noi. Încă nu avem un război între noi, dar avem dezbateri. Prin aceasta nu se înțelege cătuși de puțin pluralitatea de credință, de cultură sau de politică. Este vorba de dezbateri religioase și dezbateri unității de conștiință a neamului românesc

și, în special, a celui din Transilvania. Dezbateri se naște din ură, și naște ură. Iar noi suntem în pragul unei dezbateri și mai mari, decât cea veche, vindecată în bună parte prin preoțimea și poporul nostru, care riscă să se adâncească din nou. Și nu ne gândim doar la noi, la Biserică, ci ne gândim la întregul neam românesc, pe care de secole îl slujim.

În ultima vreme, valuri de vrăjmași se ridică împotriva Bisericii Ortodoxe Române și, printr-însă, împotriva neamului românesc. Aceasta este primejdia și pentru aceasta am venit să ne rugăm împreună lui Dumnezeu, pentru vrăjmașii noștri și subliniez cuvântul „pentru”, nu împotriva lor. Pentru ca Dumnezeu, prin rugăciunea noastră, să-i înlăzască și să-i facă lui Dumnezeu să-i dezarmeze de toată viclenia și de toată răutatea lor.

DRAGII MEI PREOȚI ȘI CREDINCIOȘI,

Noi la ură nu răspundem cu ură, la violență nu răspundem cu violență, la sălbăticie nu răspundem cu sălbăticie, ci răspundem cu rugăciunea noastră, care este arma noastră cea mai puternică. Și este rugăciunea care izvorăște din dreapta credință și mărturisește dreapta credință. Aceasta este adevărata noastră durere.

(Continuare în pag. a 2-a)

„Orice ură este străină de Dumnezeu și ne îndepărtează de El”

O declarație a părintelui Gh. Calciu, aflat în vizită în România

În cursul lunii martie a.c., părintele Gheorghe Calciu, cunoscut pentru curajul și eroismul cu care a înfruntat regimul ateu și totalitar, a vizitat România și a slujit la Catedrala Patriarhală din București, duminică 22 martie a.c., prilej cu care a rostit predica zilei.

Precum se știe, încă înainte de revoluție, P. C. Sa a fost nevoit să apuce calea exilului, după ce a cunoscut rigorele închisorii comuniste și s-a văzut fără apărare chiar din partea propriei sale Biserici.

În prezent, părintele Gheorghe Calciu este paroh al bisericii „Holly Cross” din Alexandria, V.A., Statele Unite ale Americii, unde desfășoară o ploditoare lucrare pastoral-misionară și o activitate culturală și de slujire socială.

Scurta vizită pe care a întreprins-o a avut drept scop pregătirea primei ediții a Romfest-ului (festival biennial al românilor de pretutindeni, organizat în exil, începând cu anul 1988), care se va desfășura în România, la București, între 17-20 septembrie 1998 și care va avea drept obiectiv „împăcarea vechiului exil cu Biserica ortodoxă din țară, unic temei posibil, dincolo de toate conjuncturile, al unei reale reunificări moral-spirituale a românilor dinlăuntrul și din afara țării” (Vezi articolul: „Părintele Calciu — răscumpărător al vremurilor”, apărut în ziarul „Ziua”, nr. 907 din 21-22 martie 1998, p. 2).

În mai multe rânduri, părintele Calciu și-a exprimat dezacordul cu campania de denigrare a Bisericii Ortodoxe Române și a apreciat că există o vădită și conjugată încercare de zdruncinare a încrederii românilor ortodocși în propria lor Bise-

rică. Interesul care se urmărește, în opinia P. C. Sale, este acela „ca aducând oamenii în rătăcire moral-spirituale, în dezorganizare și dezbateri, aceștia să devină o pradă ușoară pentru anumite curente ideologice neortodoxe, fie antireligioase, fie pseudo-religioase”.

Dată fiind această acțiune subversivă, părintele Gheorghe Calciu a lansat un îndemn către „oamenii care se simt tulburați de atacurile împotriva Bisericii, ba sunt chiar ispitiți să-și piardă credința, să se ducă prin mănăstirile noastre” și cu siguranță că se vor întări sufletește. Rugăciunea și nevoițele duhovnicesci au rol purificator și de astfel de lucruri avem cu toții nevoie.

Mesajul pe care părintele Gheorghe Calciu l-a adus este un mesaj al iubirii și iertării, punând în prim plan pilda Mântuitorului Hristos, care a venit nu să judece lumea ci să o mântuiască.

Totodată, P. C. Sa a ținut să reamintească faptul că „Ortodoxia, de două ori milenară, este o valoare nenegociabilă, a cărei măiestrie mistică depășește trecătoarele noastre nedesăvârșiri omenitești”. Lepădarea de ortodoxie ar însemna lepădarea de propria noastră identitate națională.

Ar fi dețent de păgubitor să se înțeleagă că pentru a ne recucupa locul în Europa, ar trebui să renunțăm tocmai la trăsăturile noastre definitorii: credința ortodoxă și tradițiile lăuate din bunii străbuni. Nu dezbateri și învrăjbindu-ne, ci iubindu-ne, iertându-ne și împăcându-ne vom reuși să ne dovedim capabili de a ne face înțeleși și credibili în Europa și în fața întregii lumi.

Pr. Prof. DUMITRU ABRUDAN

Evenimentele desfășurate în ultima vreme aduc o nouă confirmare unui adevăr demult evident: concertarea unor atacuri, din direcția mai multor fronturi, împotriva Ortodoxiei românești în general și împotriva B.O.R. în special. O simplă analiză a „cauzisticii” exprimate tot mai fățiș confirmă un nedorit diagnostic: România este singurul spațiu geopolitic în care interesele catolicismului se împletesc, în mod curios, dar nu de neînțeles cu cele ale „panortodoxismului” rusofon.

O față a primului aspect își are originea la 1698, când s-a forțat actual uniunea, urmare a unei politici „drang nach Osten”, prin care, în încercarea de a-i deznaționaliza pe români, promisiunile mincinoase s-au completat cu da-

rămarea bisericilor și mănăstirilor cu tunul, de către catolicul general Bucov. Așadar, nu Biserica Ortodoxă a fost aceea care a ridicat brațul, ci tocmai Biserica Romano-Catolică, cea care vorbește acum de nedreptatea din 1648, uitând prea repede faptele sale și promovând în spațiul românesc acea dezbinare pe care a provocat-o și la scară universală, determinând apariția „marilor schisme”, iar apoi a schismei apusene.

Duplicitatea față de B.O.R. a făcut ca în 1990 să fie înființate, în climatul profitabil al anarhiei care domnea în țară, un număr de dioceze greco-catolice și în zone lipsite de credincioșii acestui

cult, cu intenția (dovedită azi, dar nemăriturită atunci) unui cât mai larg prozelitism. Mai mult chiar, acceptând la conferința de la Balamand stoparea „evangelizării” ortodocșilor, Vaticanul a încurajat, pe ușa din dos atitudinea ierarhiei greco-catolice nou înființate, de respingere a hotărârilor conferinței. Credem că, de la apariția pe scena istoriei a protestantismului, acesta este unul din primele cazuri de „insubordonare” canonică a unor episcopi locali față de Vatican. Unde a dus promovarea unei atari politici de „neevangelizare” o vedem în evenimentele petrecute la Blaj și la Satu Mare. Iar acum la

„Cruciadă” împotriva Ortodoxiei românești*

Cluj, unde un preot și parlamentar „creștin-democrat” ațâță masele de credincioși greco-catolici să ia cu asalt, ca și la Blaj, o biserică.

Și cine inspiră oare campania de atacuri (directe sau disimulate) dusă împotriva ortodoxismului chiar la TVR? Să reținem că această instituție, de maxim impact în conștiința publică, își permite să răspândească documente comandate despre binefacerile „integrării în absolut” prin tantrismul yoghin aborigen, ca uvertură la „Biserica furată” greco-catolicilor, bineînțeles de către ortodocșii haini; că d-na Alina Mungiu-Pippidi parazitează un amplu spațiu de emisie, la o oră de audiență maximă, pentru a permite — ca din întâmplare — etalarea conceptelor ateist-iluministe; iar d-l Titi Dincă oferă întregi emisiuni, în care greco-catolicii să ne explice puncte de vedere de inspirație răsărită, contrazise de înseși desfășurările istoriei.

Nu este, în acest context, nici o surpriză că, 60 de persoane a-borigene și diasporigene semnează un comunicat prin care cer schimbarea Patriarhului României. O succintă privire aruncată asupra celor câteva nume mediatizate ne arată că acestea, neapărinând Ortodoxiei românești, fie și numai prin îmbrățișarea unor concepții contrare credinței noastre strămoșești, n-au nici calitatea și nici dreptul de a formula o atare cerere, chiar dacă sunt realizatori faimoși de producții TV, cum ar fi, de pildă, d-na Lucia

Hossu-Longin. Pot, cel mult, așa cum a făcut-o (cu vreo șase milioane de lei) o celebră „Academie” indigenă, să finanțeze grupurile paranoide de „măicuțe” dromomane...

Cât privește vectorii estici, interesul de a demola B.O.R. provine din faptul că Patriarhia Română a făcut singurul pas efectiv în demonstrarea unității naționale a românilor de pe cele două maluri ale Prutului: reactivarea Mitropoliei Basarabiei.

Manifestate pe multiple planuri, acțiunile care încearcă să îngrădească influența B.O.R., mai ales în spațiul basarabean, se reflectă chiar și în presiunile Rusiei asupra conducătorilor gubernali de la Chișinău, de a nu recunoaște Mitropolia reactivată a Basarabiei. Dacă diplomația românească (angajată la această oră în discutarea clauzelor Tratatului cu Republica Moldova) va recunoaște granița cu „Moldova” de peste Prut, după incalificabila atitudine antinațională a cuplului Iliescu-Roman de a recunoaște o ipotetică statalitate a unui teritoriu românesc vremelnic desprins de țara-mamă, B.O.R. va primi și ea o nouă lovitură în acțiunea de a-i reuni sub același acoperământ pe românii din Basarabia cu cei din țară.

Aducându-ne aminte de cele care decurg din „lista lui Severin”, să ne mai întrebăm oare cine îndeamnă un partid din chiar sânul CDR să se declare pe față sprijinitorul „secesionismului”

greco-catolic de la Cluj? Sau să nu ne punem legitima întrebare: care sunt sursele și interesele ce determină unele ziare de pe la noi să-și coordoneze atacurile împotriva B.O.R., într-o mișcare careia numai dacă ești orb nu-vei vezi stilul „bine temperat” în care se desfășoară?

Însăși lansarea unor idei și zvonuri, conform cărora România nu va fi admisă în NATO, deoarece nu este catolică, nu poate fi despărțită de metodele folosite de binecunoscutele structuri „informaționale” rusești, care se opun prin toate mijloacele ca România să-și atingă acest obiectiv.

Tragice în tot acest tablou general ni se par însă mai ales tendințele provenite din chiar interiorul Bisericii noastre naționale, anume de a eluda unele realități care ajung să fie speculate de factori centrifugali, porniți să închege un paralelogram de forțe din vectorii demolatori, atât vestic, cât și estici.

Să înțelegem și să acceptăm că acest tablou se înscrie în ceea ce o înaltă personalitate de stat denumea nu demult „reconquista” Ardealului?

Și oare cu ce misiune s-a pri-pășit prin Vrancea fiul fostului prim-ministru „moldovean” Sangheli — arhiconoscut pentru relațiile sale de parteneriat cu KGB — care consiliază un general de miliție/politie, pus să organizeze filiala locală a partidului unui Constantin Simirad?

Eugen CELAN

* Extras din ziarul „Ziua” nr. 913, Ediție de Nord-Vest, Sâmbătă-Duminică, 28—29 martie 1998, p. 9.

Crucea — prag spre înviere

(Urmare din pag. 1)

totală, neputința comunicării și durerea de a-și vedea iubirea dăruită cu generozitate, refuzată și tenfelicită cu grosolanță.

În genere Evangheliile amintesc doar în treacăt aceste detalii ale suferinței spirituale, parcă invitându-ne pe noi să intrăm în taina lor și să le descifrăm sensul. În primul rând, agonia Mântuitorului pe cruce, copleșit de iminența morții, rugându-Se Părintelui ceresc „de este cu putință să treacă pe-alături paharul acestui” (Mt. 26, 39), când sudoarea I se preface „în picături de sânge” (Lc. 22, 44), arețată situația limită, drama fără seamăn în care ajunsese.

Allegând răstignirea pe cruce, deci moartea im-placabilă, Hristos alege de fapt experiența limită a sufletului în fața misterului de nepătruns al morții. Va fi acesta, momentul cufundării depline în teribila dramă a ființei umane în fața neantului, înfruntarea în tragicul și bezna morții. Punctul de maximă tensiune al dramei lui Hristos este exprimat prin cuvintele „Dumnezeu Meu, Dumnezeu Meu, de ce M-ai părăsit?” (Mt. 27, 46), arătând singurătatea deplină și părăsirea totală, atât din partea oamenilor, cât și din partea lui Dumnezeu.

Cum trebuie să înțelegem însă această afirmație prin care Cel răstignit, „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”, ni se prezintă El însuși dezbrăcat de divinitatea Sa? Aici se vedește integritatea întrupării, absolutul actualului de înnoimere al lui Hristos, care pe Cruce n-a suferit doar aparent, ci a gustat amarăciunea suferinței și a morții până la extrema sa spirituală — despărțirea de Dumnezeu.

Marele nostru filosof Nae Ionescu, care a fost și un bun fiu al Bisericii Ortodoxe, încercând să explice această situație paradoxală, spunea că se teme că pe Cruce Dumnezeu ar fi putut suferi. Însă o astfel de părere nu poate fi considerată decât cel mult ca o teologumenă, o ipoteză deci, avansată de un filosof totuși, care nu poate fi însă luată în considerare și cu atât mai puțin acceptată din punct de vedere teologic. Putem spune cel mult că pe cruce omul s-a simțit părăsit de Dumnezeu, atunci în cel mai cumplit moment al agoniei, și când, și ispita a fost maximă. Cum am putea accepta să spunem că pe cruce a suferit Dumnezeu? El a acceptat suferința din dragoste, iar dragostea nu este o „lipsă”, ci plenitudine, pentru că ea există doar atunci când se dăruiește, și se împlinește pe măsură ce este oferită.

Starea aceasta de aparentă părăsire, de singurătate totală pe care o afirmă Iisus în cel mai cumplit moment al agoniei Sale, o întâlnim și în trăirile marilor mistici, putându-ne ajuta într-o oarecare măsură. În ascensiunea lor către piscul divinității, ajunși la starea de deplină despătimire, când aproape că nu mai este nevoie de efortul lor pentru că de acum încolo intervine harul, ajunși la această răscruce, când „absolut nimic nu-l mai leagă de nevoitor de cele pământești și încă nimic nu-i dă siguranța că se află legat de cele cerești, și aceasta îi produce o tortură fără seamăn”. Însă acest moment odată depășit „o pace desăvârșită îi umple sufletul și o siguranță absolută în existența lumii de dincolo îi umple inima” (Arhim. Dosoftei Moraru).

Identificându-Se deplin cu ființa umană și gustând aidoma ei chinul și zbaterea în fața morții, deci împrindându-și-le, prin aceasta Hristos ne-a arătat că „virulența morții nu putea fi neutralizată decât prin propria sa negație. Viața acceptă să treacă în mod liber prin moarte, pentru a o face să se fărâme și pentru a o anula.”²

Prin rugăciune și tăcere

(Urmare din pag. 1)

IUBIȚII MEI PREOȚI,

Ați venit din orașe și sate și vă veți întoarce acolo. Să le spuneți credincioșilor că suntem veghetori și că stăm de strajă pentru apărarea credinței noastre. Și să le mai spuneți că noi îi numim „turmă”, dar noi, ortodocșii, le spunem „turmă cuvântătoare”, adică turmă rațională, care judecă și are un cuvânt de spus. Și dacă suntem azi, aici, ierarhi, protopopi și preoți, suntem pentru că ei ne-au chemat. V-o spun cu mâna pe inimă: nu a fost inițiativa mea! Toate poruncile ne-au venit de jos, de la turma cuvântătoare, de la care am primit acest mesaj: „vrem să vă vedem împreună și vrem să știm că sunteți împreună cu noi, ca să fim și noi împreună cu voi!”

Rugăciunea pe care o înălțăm astăzi, aici este o rugăciune a comunității nu numai între noi, clericii, dar și o rugăciune a comunității cu propria noastră turmă cuvântătoare.

Și mai este aici și un act de prezență. Vrem să știe toți, și prieteni și neprieteni, că suntem în picioare și că vom sta de veghe. Și că pumnului sau bătei îi vom opune CRUCEA, dar e bine să se știe că, de azi, CRUCEA noastră va fi fermă. Îi invităm pe neprieteni să nu profite de smerenia ortodoxă. Le aducem aminte că nu se poate face confuzie între smerenie și demnitate. Același Mântuitor, Iisus Hristos, care a poruncit: „De te va lovi cineva peste obrazul drept, întoarce-l și pe cel stâng”, atunci când s-a găsit la judecată, în Sinedriu, și a fost palmuit din ordinul arhierului, nu a întors obrazul celălalt ci l-a muștriat, cu blândețe, dar l-a muștriat pe

Agonia lui Hristos pe cruce n-a fost însă un eșec îndreptat mai apoi prin Înviere, ci ea însăși constituie în sine o biruință, iar ultimele cuvinte rostite pe cruce „Săvârșitu-s-a!” (In. 19, 30) nu sunt niciodată un strigăt de disperare sau de cedare, ci unul de biruință: s-a săvârșit, s-a împlinit deci biruința iubirii asupra urii, a luminii asupra întunericului, a Vieții asupra morții.

Crucea își vedește adevăratul său sens numai raportată la Înviere, ea nefiind doar „suferință asumată” ci și singurul drum spre Înviere. Crucea încheie în sine puterea Învierii.³

Privită din această perspectivă, Crucea devine și pentru noi un exemplu care ne arată că numai transfigurarea propriei noastre condiții ne va ajuta să accedem spre sensul ultim al existenței noastre — Învierea lui Hristos, iar fără exemplul Lui, acest lucru s-ar dovedi imposibil. Biruind, din iubire pentru noi, suferința și moartea pe cruce ne-a arătat prin aceasta că biruința Lui este de fapt și a noastră.

În aceasta constă sensul cel mai profund al Crucii pentru noi creștinii ortodocși: prin suferința și moartea Sa pe cruce, Hristos ne-a dăruit ceea ce fără El, noi n-am fi putut dobândi niciodată. Dar prin aceasta nu înseamnă că a suprimat suferința și moartea din planul existenței umane, ci ele vor continua să facă parte din cadrul ei și pe mai departe, și doar la judecata finală ele vor fi definitiv înlăturate, abia atunci „moarte nu va mai fi” (Apoc. 21, 4). O atare intervenție a lui Dumnezeu în planul existenței noastre terestre, din care ar fi suferința suferința și moartea ar face ca aceasta să se scufunde într-un absurd fără limite „o durată infinită în condițiile vieții terestre, timpul lipsit pur și simplu de sfârșitul lui ar priva existența de sensul ei”, făcând-o să culmineze „într-o plictiseală nesfârșită”.⁴

Murind pe cruce, Hristos nu numai că n-a anulat suferința și moartea din planul existenței umane, și nici nu ni s-a substituit nouă, oferindu-ne o cale de ocire sau evitare a acestora, ci ne-a oferit un drum prin suferință și moarte spre Înviere. Pentru că nu crucea a încheiat existența pământească a lui Hristos, ci prin ea s-a deschis doar poarta spre *cealaltă realitate*, care deși este diferită de cea de aici în care ne este hărăzit nouă vremelnice să petrecem, nu ne este întru totul străină. Fără existența Crucii n-ar fi fost posibilă Învierea, ea constituind *pragul* prin care se putea ajunge la Înviere „așa trebuia să pătmească Hristos ca să intre întru slava Sa” (Lc. 26, 26).

Nu mai din această perspectivă, asumarea și purtarea crucii de către noi dobândește sens. Pentru că a-ți accepta și a-ți purta crucea nu sunt la urma urmei acte de lașitate din partea noastră, ci proba cea mai desăvârșită a curajului, așa cum nici Hristos nu s-a urcat pe ea din lașitate, nici n-a acceptat-o din frică, ci cu nădejdea că numai așa se putea ajunge la Înviere.

Cel care-și asumă crucea, o face cu seninătate și speranță izvorăte din nădejdea Învierii. Oricât de paradoxal ne-ar apărea acest fapt și oricât de mult ne va contraria, pentru cel cu adevărat credincios numai așa se poate depăși acest aparent paradox.

2. P. Evdokimov, *Vârstele vieții spirituale*, p. 173.
3. Placide Deselle, *Nostalgie Ortodoxie*, Ed. Anastasia, Buc., 1955, p. 109.

4. P. Evdokimov, *op. cit.*, p. 99.

cel care-l lovește, spunând: „Dacă am grăit rău, spune-mi ce am grăit rău, iar dacă am grăit bine, de ce mă bătî?” În situația amintită nu mai era vorba de smerenia lui Iisus, ci de demnitatea adevăratului lui Dumnezeu. Și atunci când e vorba de a apăra demnitatea adevăratului lui Dumnezeu, stăm cu crucea sus, cu fruntea sus și în picioare.”

Parte a Bisericii celei una, sfinte, sobornicești și apostolești, Biserica Ortodoxă Română a parcurs și ea drumul pe care poporul român însuși l-a bătătorit. Este surprinzător faptul că acest adevăr, cum că Ortodoxia a însoțit poporul român, din leagă-nul existenței sale și până în prezent, deranjează și chiar irită unele spîmte. Sau poate că n-ar trebui să ne mai mirăm de lucrul acesta bineștiind căte încercări și câte stăruințe s-au depus și se mai depun în continuare pentru înstrăinarea românilor de credință, obiceiurile și datinile lor.

Reacția Bisericii Ortodoxe Române, firească și necesară, de respingere a tot mai stăruitoarelor atacuri și acțiuni prozelitiste și de apărare a propriilor ei credincioși nu este bine văzută și în chipul cel mai rău voitor este etichetată drept abuzivă și intolerantă. Se face mare caz de drepturile și libertățile altor confesiuni, iar Bisericii Ortodoxe Române i se refuză dreptul legitim de apărare în fața provocărilor și denigrărilor îndreptate împotriva ei.

În astfel de situații, rugăciunea rămâne o cale de apărare și întărire sufletească. Fiind pericla sfântului și marelui post, se cuvine să intensificăm rugăciunile noastre, unindu-le cu postul, pentru ca Domnul Dumnezeu să reverse peste noi darul păcii, al bunei voleri și să dezrădăcineze păcatul urii și al vrăjbei.

(Urmare din pag. 1)

preoți care și-au trădat credința și colegii n-au pus nici un preț pe jurământul pe care l-au depus — cu mâna pe cruce și pe Evan-

gheliile — la decernarea titlului de licențiat în teologie, făgăduind că vor păstra și vor „apăra” adevărurile de credință pe care le-au învățat de la profesorii lor de la Institutul teologic din Sibiu, ca și bunul nume al acestuia. Oare nu au mustrări de conștiință pentru călcarea aceluiași jurământ? Oare nu uită de prelegerile de Morală ale profesorilor Nicolae Mladin și Ioan Zăgrean, care le-au prezentat această călcare de jurământ sau „spérjur” ca un păcat deosebit de grav „prin care se necinstește Dumnezeu însuși, folosind numele Lui la fărdelegile noastre”? Oare nu se tem chiar deloc de pedeapsa lui Dumnezeu? Din nefericire, tocmai acești „pseudopreoți” au produs cele mai multe dezbinări în multe din parohiile noastre, foste „mixte” până în 1948. Este adevărat că au fost și cazuri când credincioșii — foști uniți până în 1948 — nu și-au urmat „păstorul”, ci au rămas ortodocși, și chiar l-au alungat din parohia lor, cum a fost cazul în parohia Iclod-Cluj. Cred că preoții acestia ar trebui să ia „lecții” de omenie și de demnitate de la oamenii simpli, dar cu credință în Dumnezeu! Au fost și câteva cazuri când astfel de preoți s-au întors pocăiți la Biserica Ortodoxă, după ce au văzut adevărata „față” a „fraților” uniți.

Deși au un număr infim de credincioși, totuși Guvernele de după 1989 au dat uniților dreptul de-a iniția patru Institute teologice unite, precum și câteva seminarii. Prin absolvenții lor, sigur că numărul preoților uniți a sporit, dar au sporit și tensiunile cu ortodocșii, căci acești tineri încearcă acum să aducă în „staulul Romei” unele suflete „schismatice” ca să-și poată constitui o parohie. Este adevărat că între studenții lor se numără și mulți tineri care au fost respinși la examenele de admitere în Facultăți ortodoxe. Este explicabil, deoarece admiterea la ortodocși constă în Doxmatică, Istorie bisericească și Literatură română, pe când la „uniții cu Roma” totul se reduce la Catehism și Limba română.

Îmi permit să relatez aici cazul unui student de la Blaj, respins la examenul de admitere la Sibiu, care voia să revină la ortodoxie și să-l primim în anul II la Sibiu, pe baza unor examene de diferență. Din nefericire, s-a speriat când i-am spus că va trebui să pregătească — între altele — toată istoria Bisericii Române până la 1700, căci la Blaj se studiază numai din acel an nefericit, fără să se spună o vorbă despre Verlaam, Dosoftei, Antim Ivireanu, Noul Testament de la Bălgrad, Biblia de la București și atâtea altele! Și se pretind „oameni de cultură”!

În legătură cu pregătirea tinerilor teologi greco-catolici, trebuie să mai spun că unii dintre ei care au trădat ortodoxia au ajuns profesori de teologie, pe baza licenței primite la Sibiu! (noi

Ne reîntorcem la vremurile lui Bukow?

(Urmare din pag. 1)

ortodocșii suntem mai pretențioși, cerem titlul de „doctor”, la ocuparea unui post de profesor, și lucrări de specialitate).

După 1990, Biserica unită și-a găsit o seamă de susținători, fie din rândul unor intelectuali, chiar „universitari”, fie mai cu seama din rândul politicienilor din Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat. Este interesant că respectivii intelectuali (mai cu seamă universitari) înainte de 1989 se declarau ateii convinși, ca să-și justifice calitatea de membri ai p.c.r. (și poate de „informatori”), ca dintr-o dată să-și aducă aminte că până în 1948 părinții lor au fost greco-catolici! Așa va fi, părinții au fost greco-catolici, dar ei rămân, în continuare, niște indiferenți în probleme religioase, dar susținători ai Bisericii unite. Putem fi siguri că nici unul din acești mari apărători ai uniției nu intră în biserică pentru că să se roage, nu se spovedesc, nu postesc, nu dau o educație creștinească copiilor sau nepoților și alte asemenea. Dar se declară greco-catolici! Mai mult ca să dea impresia că Biserica greco-catolică este una „a elitelor intelectuale”, pe când ortodocșii constituie o Biserică a credincioșilor de rând, a oamenilor simpli!

În ce-i privește pe politicienii P.N.Ț.C.D., era de așteptat ca să adopte o atitudine potrivnică Bisericii Ortodoxe! Nu de alta, dar ei trebuie să continue „tradițiile” lui Iuliu Maniu, Zenovie Păclișanu și alți politicieni „țărăniști” din perioada interbelică, adversarii declarați ai Bisericii Ortodoxe! Și iată că **naivii ortodocși** care au dat crezare promisiunilor electorale ale țărăniștilor și le-au acordat voturile la alegerile din 1996, abia acum și-au dat seama care este adevărata față a țărăniștilor: adversarii declarați ai Bisericii Ortodoxe! În loc să fie preocupati de soarta țării, ajunși la disperare prin lipsurile de tot felul, șomaj, salarii de miserie etc., parlamentarii țărăniști sunt preocupați de propriile salarii, de homosexuali, de iehoviști, de învățământul în limba maghiară, de inscripții bilingve în anumite localități din Transilvania și de... restituirea lăcașurilor de cult și a bunurilor greco-catolice! Țara arde... și țărăniștii se plap-tănă!

Senatorul Matei Boilă — care este și preot greco-catolic — cere sus și tare în Parlamentul țării ca să se restituie bisericile greco-catolice, fără să se țină seama de realitățile de azi, de faptul că majoritatea covârșitoare a fostelor parohii unite de până în 1948 doresc să rămână ortodoxe, chiar și acolo unde erau zone compacte greco-catolice (Maramureș, Năsăud, Hateg). Iar un lider țărănist foarte înaintat în vârstă declara recent la TVR că se impune o „împărțire” prin lege a bisericilor la ortodocși și la greco-catolici! Cam așa cum împarte dânsul jăcurile la strănepoții Adică cei 228.000 greco-catolici cam de câte biserici ar avea nevoie? Din moment ce în anumite localități mai există 2—3 familii de greco-catolici bătrâni, trebuie să le cedeze ortodocșii biserica?

Pentru că așa dorește senatorul Boilă și alții ca ei?

Recentele evenimente de la Cluj-Napoca, prilejuate de „preluarea” bisericii „Schimbarea la Față” au dovedit țării întregi cine sunt greco-catolicii, dar și cine sunt țărăniștii! Senatorul Boilă, cu oamenii lui, pur și simplu au profanat acest lăcaș de închinare! Nici comuniștii și securiștii nu și-au permis să intre într-o biserică în care se oficia un maslu și să o profaneze, cum au făcut greco-catolicii clujeni, în frunte cu senatorul lor „creștin și democrat”. Deci, istoria se repetă! În 1762 generalul Bukow a atribuit cele două biserici ortodoxe din Alba Iulia celor 7(!) preoți uniți cu 21 familii (deci un preot la 3 familii), iar cele 298 de familii ortodoxe au rămas fără biserică; la Topârcea lângă Sibiu s-a dat biserica celor trei preoți uniți cu 9 familii (deci tot un preot la 3 familii), iar cele 226 familii ortodoxe au rămas fără preot. Cam așa se petrec lucrurile și azi la Cluj: o masă enormă de credincioși ortodocși sunt nevoiți acum să se roage în catedrala arhiepiscopală, iar puținii credincioși uniți — cu numeroșii lor preoți, studenți și seminaristi — se vor ruga în biserică „Schimbarea la Față”, cerând ca „Spiritul Sfânt” să se „îndure” spre ei, să-i lumineze și să-i facă mai buni față de frații lor români ortodocși.

Care va fi soarta bisericii „Schimbarea la Față”? Se vor oficia slujbe în fața unui număr redus de credincioși, cum s-a întâmplat și la Lugoj și la Timișoara, unde ierarhul ortodox al locului le-a oferit uniților bisericile foste unite, pline de viață în perioada 1948—1989, iar acum sunt golite de credincioși și închise peste săptămână! Episcopul unit de Lugoj, Mesianu (fost Meszaros) nu reușește niciun fel să readucă la viață. Nu-i poți abate de la credință chiar așa de ușor nici pe bănașii! Au și ei mândria lor de a fi „fruncea” și în credința ortodoxă!

Politica „țărănistă” față de Biserica Ortodoxă a dus deci la conflictele de la Cluj, dar și la „marșul tăcerii” organizat de procesiunea ortodoxă și Centrele eparhiale din Transilvania, în frunte cu I.P.S. Arhiepiscop Bar-tolomeu al Clujului. A fost regretabil că n-au fost de față și ierarhii de la Arad și Caransebeș cu preoții lor, mai cu seama pentru că județul Hunedoara a făcut și face parte din Transilvania istorică și nu din Banat. Să nu fi primii, oare, „binecuvântare” de la Timișoara? Oricum, „manifestația” de la Cluj-Napoca a dovedit politicienilor „țărăniști creștin-democrați” că ortodoxia reprezintă o forță de temut în fața oricăror încercări de divizare confesională a neamului nostru. Și dacă preoții aceștia ar fi venit însoțiți fiecare de câte 10—20 de credincioși, cum au făcut la Blaj la 3/15 mai 1848, ori la Alba-Iulia la 1 decembrie 1918, politicienii din P.N.Ț.C.D. s-ar convinge ușor că vor pierde alegerile viitoare. „Cine scoate sabia, de sabia va pieri”, zice Domnul.

Uniația românească din Transilvania

II

Patriarhul, ca funcție administrativă în Biserică, a apărut abia în secolul al V-lea, la cel de-al IV-lea sinod ecumenic din anul 451. Atunci au fost recunoscuți cinci patriarhi, anume episcopii din orașele cele mai importante ale Imperiului: Roma; Constantinopol, capitala Imperiului de Răsărit; Alexandria din Egipt; Antiohia din Siria și Ierusalimul. Apărând însă atâtea trepte de organizare administrativă, a trebuit să se impună o ordine de rang, o întâietate. Un fapt era clar: mitropolitul deținea mai multe sarcini decât episcopul dintr-o localitate mai mică. La fel, patriarhul dobândea mai multe drepturi administrative și, totodată, mai multe avantaje decât mitropolitul. El convocă sinoadele din centrul patriarhal, sinoadle la care participau toți episcopii și mitropolitii de pe teritoriul patriarhiei, le prezida, apoi media neînțelegerile care se puteau ivi între mitropoliți. Problema care mai trebuia rezolvată era aceea: exista o ordine ierarhică între acești patriarhi? Era unul mai mare, mai important decât ceilalți?

Încă înainte de apariția instituției patriarhale, s-a impus ca episcopul cel mai important, cu cinstea cea mai mare, să fie acela din capitala Imperiului, adică din Roma. Pe lângă acest argument geografic, locuitorii Romei mai așteptau unul de ordin religios: în localitatea lor au murit ca martiri Sf. Petru și Pavel. Dar după mutarea capitalei imperiale în Răsărit, la Constantinopol, s-a stabilit că și episcopul din această cetate trebuie să se bucure de aceeași importanță sau de aceeași cinste ca cel din Roma: „Iar după episcopul Romei, întâietatea cinstei (primatul de onoare) să o aibă episcopul Constantinopolului, pentru că (cetatea) aceasta este Roma nouă” (canonul 3 al celui de-al doilea sinod ecumenic de la Constantinopol din anul 381). Acest canon a fost explicat și reconfirmat în anul 451, la cel de-al IV-lea sinod ecumenic: „...aceleași le hotărâm și le stabilim și noi, despre întâietățile (privilegiile) prea sfintei Biserici a aceluiași Constantinopol, a noii Rome, de vreme ce și scaunului Romei vechi, părintii după dreptate i-au dat (conferit) întâietatea (privilegiul) pentru (motivul) că cetatea aceea era cetate împărătească. Și cei 150 de episcopi (de la sinodul II ecumenic), îndemnați de același țel (scoop, considerent), au dăruit (conferit) întâietății (privilegiul) egale prea Sfântului scaun al Romei noi, socotind a fi cu dreptate, ca cetatea care s-a cinstit (onorat) cu împărăția și cu senatul, și care a dobândit întâietății (privilegiul) deopotrivă (egale) cu ale vechii Rome împărătești; întocmai ca și aceea să se facă mare (să se înalțe) și în lucrurile cele bisericesti” (canonul 28). Prin urmare, egalitatea între acești doi patriarhi a fost recunoscută, aceasta însă neînsemnând că li se confera o autoritate asupra celorlalți trei patriarhi. Din contră, fiecare patriarh avea jurisdicția (sau autoritatea) pe teritoriul patriarhiei sale. Episcopii din Roma sau din Constantinopol în nici un caz nu le era permis să se amestece în problemele Bisericilor din Egipt (unde autoritatea o deținea patriarhul din Alexandria), din Siria (unde autoritatea revenea patriarhului din Antiohia) sau din Palestina (unde era situat Ierusalimul). Cinstea sau întâietatea de care se bucurau patriarhii din Roma și Constantinopol consta în faptul că ceilalți patriarhi puteau apela la ei, dacă doreau, ca să mijlocească anumite dispute disciplinare sau de doctrină.

Trebuie acum precizat că nu toate teritoriile bisericesti, că nu toate Bisericile sau comunitățile locale au fost supuse acestor cinci patriarhi. Au existat și anumite Bisericile locale care și-au păstrat independența sau conducerea separată, chiar dacă acești conducători ai acestor Biserici nu au dobândit rangul onorific de patriarhi, ci doar acela de arhiepiscopi, mitropoliți sau catolicoși. Iată ce spune în acest sens profesora universitară de Teologie Ecumenică și de Patrologie de la Graz — Austria și totodată călugărița catolică benedictină Anne Jensen, în lucrarea sa de doctorat, intitulată *Viitorul Ortodoxiei* și apărută în anul 1986: „Dar aceste cinci Biserici privilegiate de către sinod nu au fost unicele centre, și nici nu și-au împărțit autoritatea asupra tuturor Bisericilor din interiorul sau exteriorului” (Continuare în pag. a 4-a)

Drd. PAUL BRUSANOWSKI

Popasuri duhovnicești

(Urmare din pag. 1)

șime multă de soldați, restul fiind ucis de către creștinii îmbărbătați de păstorul lor duhovnicesc.

Drept recunoștință, toți locuitorii orașului s-au adunat în marea Biserică a Sf. Ințelepciunii din Constantinopol și făcând priveghere de toată noaptea au cântat Acatistul Bunei-Vestiri al Maicii Domnului ca prinos de mulțumire pentru biruința re-purtată.

Služba Acatistului Maicii Domnului este alcătuită din 24 de condace și icose după cele 24 litere ale alfabetului grecesc. Chiar și numele de *Acatist* este grecesc, „*akatis*” adică neșezător, deci o slujbă care se cântă sau se ascultă în genunchi sau în picioare și nicidecum șezând jos. Acatistul este o adevărată scară cu 24 de trepte pe care noi trecem „de la pământ la cer”, și un adevărat balsam prin care potolim amarăciunea sufletului și ne câștigăm mijlocirea Maicii Domnului întru îmbălzirea Drep-tului Judecător.

Acatistul Bunei-Vestiri începe cu condacul arhiepiscopos în care Maica Domnului este invocată ca marea apărătoare a Marii Cetăți a Sf. Constantin cât și a întregului Imperiu bizantin pus sub protecția ei încă de la întemeierea lui: „*Apărătoare, Doamnă, pentru biruință, multumiri, izbăvindu-ne din nevoi, aducem ție, Născătoare de Dumnezeu, noi, robii Tăi. Ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruții, slobozește-ne din toate nevoile, ca să-ți strigăm ție: Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară!*”

În continuare cele 12 cântări ale Acatistului cuprind vestea cea bună a întrupării Fiului lui Dumnezeu pe pământ.

Imnograful ne prezintă evenimentul Bunei-Vestiri a Maicii Domnului de către „*ingerul cel mai întâi stătător din cer*”, vizita Sfintei Fecioare la Elisabeta, verișoara sa care o numește pe Maria „*vița mlădiei celei neșezite*”, „*brada care a crescut în mulțimea milor*”, „*înmăia rugăciunii celei bine primite*”, „*îndrăznirea celor muritori către Dumnezeu*”, „*închinarea Magilor care și ei recunosc în Fecioara pe „Maica Mielului și a Păstorului”, și pe „cea prin care ne-am îmbrăcat cu slavă”*”, fuga în Egipt a Sf. Familii unde idolii „*nerăbdând țaria Mântuitorului au căzut*”, iar cei izbăviți de danșii o vedeau pe Maria a fi „*marea care a înecat pe netrupescul faraon*”, „*piatra care a adăpat pe cei însetați de viață*” și „*stâlpul cel de foc care călăuzește pe cei dintru întineric*”, prezentarea lui Iisus la 40 de zile la Templul din Ierusalim unde bătrânul Simeon „*vrând să se mute din veacul acesta înșelător*” l-a cunoscut pe El ca „*Dumnezeu desăvârșit*” deși era sub chipul unui prunc.

În celelalte cântări ale Acatistului „*taina cea din veac ascunsă și de ingeri neștiută*” se descoperă: Cel necreat se întrupează sub chip de prunc, stăpânul se smerțește „*ca să ne tragă de noi la înălțime*”, întruparea este o adevărată „*naștere din Fecioară primitoare de Dumnezeu*” și nu „*mutare din loc*”,

(Urmare din pag. 1)

abținere de la anumite mâncăruri și băuturi, să restabilească în viața lui trupească exact hrana din paradisi. Și nu este lucru mai potrivit ca întâmpinând marile praznice, care ne aduc în actualitate evenimentele fundamentale ale mântuirii noastre, să ne pregătim cu întreaga ființă, adică atât cu sufletul, cât și cu trupul, restabilind modelul paradisiac, pe care sărbătorile însele ni-l oferă, după cuvântul Apostolului: „*Curății deci aluatul cel vechi, ca să fiți frământați nouă, căci Paștile noastre Hristos s-a jertfit pentru noi. De aceea, să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al viclesugului, ci cu azimile curăției și ale adevărului*” (1 Corinteni 5, 7—8).

Pătrunzând în tainele și miracolul vieții, știința modernă oferă o adevărată pledoarie pentru hrana cea dintâi a omului, pe care am văzut că i-a fost recomandată de Creatorul însuși.

Să vedem însă mai în detaliu demonstrația și recomandarea științei:

Pornind de la afirmația unanim recunoscută că viața poate fi considerată un anumit mod de chimizare a unuia dintre cele mai răspândite elemente din natură — CARBONUL, plantelor verzi le revine această sarcină prin miraculosul fenomen al FOTOSINTEZEI. Această sinteză a luminii solare este făcută de plantele prin miraculoșii pigmentii clorofilieni, ca substanțe organice puse de Creator în structura plantei. Aceștia luând din mediul înconjurător dioxidul de carbon și apa, în prezența temperaturii pozitive și a luminii solare se produce fotosinteza, ca un adevărat miracol prin care carbonul anorganic se transformă în carbon organic. Și astfel apare viața. Procesul de chimizare a carbonului mineral în carbon organic, este strâns corelat cu alte circa 60—62 elemente chimice (din cele 110 cunoscute în univers). Dintre acestea menționăm: oxigenul, hidrogenul, azotul, sulful, fosforul; precum și alte elemente aflate într-un procentaj mai mic, dar indispensabile organizării și desfășurării vieții pe pământ, cum ar fi: magneziul, cuprul, fierul, cobaltul, clorul, iodul, potasiul, etc. Aceste elemente sunt luate de plantele din pământ, sau din mediul înconjurător. Ele îndeplinesc rolul de biocatalizatori, care ajută la formarea reacțiilor chimice ale fotosintezei. Dintre aceștia,

magneziul de pildă, este un adevărat stimulent al fotosintezei prin captarea energiei solare. După cum arătam, prin fotosinteza, pigmentii clorofilieni transformă carbonul mineral în carbon organic, pe care unindu-l cu oxigenul și hidrogenul formează cea mai simplă formă de substanță organică: GLUCOZA. Deși încorporează doar trei elemente chimice: carbon organic, oxigen și hidrogen, printr-un proces miraculos, glucoza reușește să preia din lumina și căldura solară o mare cantitate de energie chimică, care rămâne potențială. Dar odată intrată în organismul uman, în urma arderilor celulare, energia potențială aflată în glucoză, se transformă în energie actuală, adică în energie vitală.

Mai departe, mergând pe urmele Creatorului, observăm că prin fotosinteza se produce încă un fenomen esențial. Și anume, plantele fotosintetizate, pornind de la glucoza existentă, reușesc cu ușurință să diversifice, să transforme substanțele organice din ele în celelalte două grupe de substanțe organice proprii materiei vii, și anume în proteine și lipide, cărora li se asociază și acizii nucleici.

De aici vedem că prezența glucozei ca produs primar de sinteză organică motivează de la bun început de ce alimentele de origine vegetală primează într-o alimentație rațională, asigurând valoarea nutritivă a tuturor categoriilor de alimente recomandate ca hrană de post. Încercăm să motivăm aceste afirmații cu date privind valoarea nutritivă a acestor categorii de substanțe. Astfel, bazele biochimice ale alimentației raționale evidențiază ca factori nutritivi: proteinele, lipidele, glucidele, vitaminele, sărurile minerale și apa. Pe lângă funcțiile de bază ale acestor principii alimentare, considerăm că rolul energetic primează mai ales când acești factori în perioada de post sunt în exclusivitate de origine vegetală, deoarece leguminoasele (fasole, mazare, linte), sau cele din grâu, orez, germenele de porumb, margarina și toate variantele ei, oferă organismului surse energetice ce satisfac cerințele noastre. Valoarea energetică a principalelor alimente de origine vegetală se motivează mai ales prin faptul că din arderile biologice celulare a produșilor de origine glucidică (zaharuri și derivatele lor conținute în pâine, legume, fructe) rezultă energie vitală în cantitate de 4,1 calorii per gram de glucoză și cantități neglijabile de apă și dioxid de carbon, față de care organismul se comportă normal, fără a face apel la eforturi suplimentare pentru neutralizarea lor. În același timp, procentual leguminoasele uscate asigură 20—25% din necesarul zilnic de proteine, cărora li se adaugă pâinea cu 10%; pastele făinoase cu 10—15% și nucile cu 17%. Acestora li se adaugă apoi uleiurile vegetale, germeni de porumb și margarina. Referitor la glucide, ele sunt asigurate de zahăr: 100%; paste făinoase: 60—80%; pâinea: 50%; produsele zaharoase: 70—75%; leguminoase uscate: 50—60%; leguminoase proaspete și fructe: 10—20%. La acestea mai adăugăm și faptul că produsele de origine vegetală asigură aproape în exclusivitate necesarul de vitamine și săruri minerale.

Pe de altă parte, metabolizarea energetică a produșilor alimentari de origine animală (carne, brânzeturi, lapte, ouă, etc.), pe lângă energia furnizată: 9,1 calorii/gram de lipide, sau 4,3 calorii/gram de proteine, pe lângă apă și dioxid de carbon (similar cu cele din glucide), lor li se adaugă în plus produși secundari, extrem de toxici pentru organism; iar pentru neutralizarea lor la nivelul ficatului, rinichilor și altor organe sunt depuse eforturi suplimentare. Dintre aceștia amintim: amoniacul, ureea și acidul uric derivați din proteine; și corpii cetonici, derivați din lipide. Aceștia acționează asupra sistemului nervos, endocrin, renal, hepatic, muscular, și nu de puține ori le dereglează buna lor funcționalitate, manifestându-se prin dureri musculare, amețeli, grețuri, cefalee, oboseală. Este adevărat că organismul uman prin funcția antitoxică a ficatului și

rinichilor reușește de cele mai multe ori prin mecanisme biochimice complicate să neutralizeze aceste substanțe nocive, dar nu de puține ori cu eforturi suplimentare, mai ales când se abuzează de o nutriție „carnală”. Neputând face față acestor cerințe, se instalează bolile renale și hepatice. Prin depunerea acizilor grași nesaturați, proveniți din grăsimile animale pe pereții vaselor de sânge, se ajunge la ateroscleroză, cu manifestările sale clinice multiple, precum: infarctul miocardic, hemoragia cerebrală, arteriopatia membrelor inferioare. La fel și obezitatea poate fi determinată de o alimentație excesivă. Ea se manifestă prin creșterea exagerată a greutății corporale datorită acumulării unei cantități mari de grăsimi în țesutul subcutanat și în jurul viscerelor. Obezitatea nu numai că „îngreunează” organismul, dar se asociază diabetului. Se apreciază că peste 80% dintre diabetici sunt sau au fost obezi; iar 30—40% dintre obezi au și un diabet mai evident sau mai ascuns. Datorită fenomenului de insulinorezistență a obezului, se impune ca orice diabetic obez să slăbească pentru a-și scădea glicemia (Prof. dr. V. Șerban, *Diabetul zaharat*, Timișoara, 1993, p. 28). Și exemplele pot continua...

Definim la început postul și ca o abținere de la băutura (alcoolică). Pe lângă faptul că rătește mintea, având consecințe nefaste sub aspect profesional, familial, social, economic, etc. nocivitatea alcoolului se manifestă mai ales la nivelul organelor vitale, precum: nervi, inimă, stomac, rinichi, ficat. Când este vorba de ficat și rinichi, alcoolul „obligă” la eforturi deosebite pentru neutralizarea produșilor secundari rezultați din metabolizarea lor energetică, și nu în puține cazuri, celulele hepatice și cele renale cedează, ceea ce constituie punctul de plecare în dereglările lor funcționale, inclusiv „pregătirea” terenului pentru maladiile canceroase...

Referindu-ne acum și numai în treacă la numărul calorilor necesare organismului, apare diferența dintre lipide și glucide. În cazul tinerilor în dezvoltare care au nevoie de o mai mare cantitate de calorii, sau a adulților care depun efort suplimentar în munci grele, nu se poate admite la nici un caz carenta. Efectele carentiale sunt tot atât de dăunătoare vieții biologice și sănătății, ca și elementele nocive despre care am vorbit până acum. Numai că diferența calorică poate fi echilibrată printr-un supliment alimentar cantitativ, ca în cazul dietei medicale. Adică, în loc să servim trei mese pe zi, vom servi cinci mese (în intervale mai scurte de timp), fiindcă și organismului „li convine” și „preferă”: „puțin și des”. În felul acesta se evită saturația care poate provoca indigestii și care „îngreunează” organismul, punându-l la efort suplimentar. Pe de altă parte, mâncarea de post bogată în glucoză are avantajul că se diversifică în organism, satisfacând necesarul de proteine și lipide. (Ne dăm seama mai ușor de acest mecanism biologic dacă ne gândim la faptul că perfuziile pe care le-am văzut cu toții în spitale se fac numai cu glucoză).

Am văzut din cele până aici tratate că postul reprezintă un model de viață naturală și rațională. Și când spunem „rațională”, apreciem că postul are o acțiune benefică atât asupra trupului, cât și asupra sufletului, asigurând astfel sănătatea întregii ființe umane. Faptul că vasele sanguine ale creierului sunt lipsite de toxine și depuneri, face ca mintea să rămână mereu lucidă, iar inteligența activă și spontană; memoria proaspătă și fidelă; imaginația orientată creator, este lipsită de reprezentări ale subconștientului instinctiv. Pentru voința postului este un exercițiu de educație și fortificare, dat fiind faptul că atât nesațiul, imbuibarea cât și alcoolismul sunt defecte, ba chiar maladii ale voinței. De aceea, pentru voința postului este o adevărată terapie, fiindcă nu e totdeauna și pentru toți ușor să postești. Absținerea de la mâncare și băutura, mai ales sub formă integrală, dar și parțială, produce o pierdere de energie, lasă un gol, pe care instinctul de conservare îl resimte și se „revoltă”. Dar conștientul se impune prin puterea voinței, sau prin exercersarea voinței. Și astfel voința se întărește, aducând în viața suflătoare a omului stăpânirea de sine. Dacă ar fi să vorbim în termeni anatomico-fiziologici, am spu-

ne că prin voință conștientă „învinge” hipotalamusul, ca sediu al instinctelor primare, și prin biruința spiritului, omul devine din ce în ce „mai-OM”. Devine adică o ființă liberă care poate spune NU instinctului orb și astfel dobândește lumina vieții. Prin voință omul reușește să domine atât „pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții” (1 Ioan 2, 16), precum și mânia, ura, invidia, încât postul trupesc se îmbină armonios cu postul sufletesc, devenind virtute religioasă morală.

Prin urmare, voința acționează asupra gustului atât de subiectiv, de înșelător și de multe ori pervertit în poftă năsbuie și dăunătoare vieții; pe care îl convertește, schimbându-i orientarea, și stabilind prin deprinderi o viață rațională, cumpătată, înțeleaptă; pe măsură să facă din post un act moral, spre a imita sub aspect duhovnicesc viața plină de sfințenie a Mântuitorului.

În al treilea rând, postul ca înfrânare nu lasă sentimentele să decadă și să înrobească ființa psiho-fizică a omului în excese și patimi înrobitoare. Postul înobilează sentimentele, îndreptându-le spre iubirea lui Dumnezeu, care la rândul ei dă vieții afective dinamism creator, făcând din post un act de cult, după cuvintele Apostolului: „*Aduceți trupurile voastre ca pe o jertfă vie și sfântă înaintea lui Dumnezeu*” (Romani 12, 1). Iar când prin sentimentul îndreptat spre Dumnezeu unim postul trupesc cu rugăciunea, privegherea, pocăința, smerenia și milostenia, postul trupesc și cel sufletesc devine un act de sfințenie, fiindcă „împărăția lui Dumnezeu nu este mănăcară și băutura, ci pace, dreptate și bucurie în Duhul Sfânt” (Romani 14, 17). De aici și îndemnul Apostolului: „*Preamăriți dar pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu*” (1 Corinteni 6, 20). Astfel, ca act de sfințenie, postul orientează simțirea spre comuniunea și împreunarea cu Hristos. Așa cum în martiriu Hristos suferă în cel ce se jertfa pentru El (vezi martirul lui Perpetua și Felicitas), tot astfel și în jertfa postului oferită lui Dumnezeu, suferă și Hristos, iar o astfel de jertfă nu este spre moarte, ci spre înviere.

În altă ordine de idei, considerăm că ar putea exista și un abuz în modul de a posti. E vorba de prea marea satisfacere a plăcerii gustului cu mâncăruri de post, în sensul că mintea iscoditoare și vicleană a omului a inventat o adevărată artă culinară cu mâncăruri de post, din care nu lipsește torturile și prăjiturile fine și gustoase, fructele exotice, băuturile de cea mai bună calitate, precum și alte „dezlegări” la diferitele sortimente de cârnuri de pește și de vițetitoare acvatice „fără sânge”, care întrec prin gusturile lor rafinate multe din mâncărurile numite „de dulce”. Poate fi vorba în astfel de situații chiar de o imbuibare cu mâncăruri de post. În acest caz, rolul educativ al înfrânării sau abținerii de la plăcere („abstinența voluptatum” — cum spun Sfinții Părinți), care în fond este legea de bază a acesteia, este neglijată, ca să nu spunem compromisă...

Pe de altă parte, am văzut că perioadele de post înlocuite de Biserică, actualizând hrana paradisiacă ne introduc în atmosfera restabilirii firii omenești prin opera de mântuire pe care o comorăm cu prilejul marilor praznice. Dar de multe ori această bucurie sfântă se „completează” în zilele de sărbătoare și după aceea cu imbuibare la mâncare și băutura, pregătita cu multă trudă, încât credincioșii-gospodine se plâng adesea de „oboseală sărbătorilor”, iar spitalele primesc după sărbători mai mulți bolnavi... De fapt, apreciind sub aspect moral duhovnicesc, alternanța între post și imbuibare nu statornicește virtutea cumpătății, singura în măsură să mențină starea de sănătate fizică și suflătoare prin formarea caracterelor religioase morale creștine, care în fond și mai presus de orice, înseamnă statornicie și stabilitate...

Dar oricum ar fi, Biserică nici nu poate și nici nu vrea să impună credincioșilor un anumit regim alimentar. Confirmarea însă a științei că postul ca act de sfințenie a vieții duhovnicești este în același timp și o sursă de sănătate fizică și suflătoare, constituie un argument și un îndemn de a-l urma înainte de a bate pe la ușile spitalelor ca medic să indice și să impună dietele alimentare pentru refacerea organelor deja bolnave, și menținerea apoi cu greu și cu multă cheltuială a stării de sănătate, de care cu toții avem nevoie pentru buna desfășurare a vieții.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit ANTONIE al Ardealului, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂȘINĂREANU a săvârșit următoarele:

- 21 martie 1998, — P.S. Sa a cercetat canonic biserica cu hramul „Sf. Prooroc Ilie” din localitatea Amnaș, prot. Săliște, precum și mănăstirea de maici „Sf. Treime” din Sibiu, jud. Sibiu, aflată în șantier de construcție cu noua biserică.
- 22 martie a.c., — P.S. Sa a săvârșit sfânta Liturghie arhierescă în biserica cu hramul „Sf. Ilie Proorocul” din cartierul sibian „Turnișor II”, păstorită de P.C. Pr. Nicolae Comănici, rostind un bogat cuvânt de învățătură legat de semnificația Sf. Cruci.
— Seara a săvârșit Vecernia și Pavcernița Mică în Catedrala Mitropolitană.
- 23 martie a.c., — P.S. Sa a primit pe dl. Teodor Ploeanu, directorul Școlii Naționale de Gaz din Mediaș;
— În aceeași seară a săvârșit Pavcernița Mare în Catedrală, rostind și o meditație cu tema „Urmarea lui Hristos astăzi”, deschizând Serbările Ortodoxiei organizate de către ASCOR — Sibiu.
— A luat parte la cuvântul de învățătură rostit de către P. Cuv. Arhim. Ioan Iovan de la Mănăstirea Recea.
- 24 martie a.c., — P.S. Sa a săvârșit Pavcernița Mare cu Litie în Catedrala Mitropolitană.
- 25 martie a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala din Sibiu cu prilejul praznicului Bunei-Vestiri.
— A săvârșit în sobor slujba înmormântării tânărului Mihai Rădoi rostind cuvânt de mângâiere familiei îndoliate.
— Seara a săvârșit Pavcernița Mică și Acatistul Bunei-Vestiri în Catedrală.

Uniația românească

(Urmare din pag. a 3-a)

riorul Imperiului Sinodul de la Efes a recunoscut independența Bisericii Cipruului față de patriarhia Antiohiei. În Apus, Cartagina constituia centrul de necontestat al Bisericii din Africa; în Italia, orașele Milano și Ravena au avut o deosebită importanță, fiind reședințe ale împăraților. În afara Imperiului, Bisericele din Persia și Armenia au fost practic autonome încă din secolul al V-lea. Și Biserica din Georgia a fost recunoscută ca independentă din secolul al VIII-lea. Chiar și în Balcani s-au format centre bisericesti independente. Deja în anul 535 împăratul Justinian a acordat episcopului din orașul său natal, Justiniana Prima, deplina putere juridică asupra episcopilor din această provincie. După invaziile slave în Balcani, arhiepiscopia bulgară de la Ohrida și cea sârbească de la Ipek au dobândit pentru mai multă vreme statutul de autocefalie. Într-adevăr, Bisericii bulgare i-a fost recunoscută autocefalia în anul 927, celei sârbești în anul 1219. Mai apoi, Biserica Ortodoxă Rusă și-a declarat autocefalia în anul 1448, aceasta fiindu-i recunoscută de patriarhul Constantinopolului, Ieremia II în anul 1589, an în care mitropolitul Moscovei a fost înălțat la rang de patriarh.

Astfel, în Răsărit, mergându-se pe calea pregătită de legislația bisericască din primul mileniu, s-au format Biserici naționale. Baza juridică pentru aceasta l-a constituit cononul apostolic 34: „Se cade ca episcopii fiecărei neam să cunoască pe cel dintâi dintre dânsii și să-l scoatească pe el drept căpetenie, și nimic mai de seamă (însemnat) să nu facă fără încuviințarea acestuia; și fiecare să facă numai acelea care privesc (se referă) la parohia (eparhia) sa și satele de sub stăpânirea ei. Dar nici acela, cel dintâi, și nu acela fără încuviințarea tuturor, căci numai astfel va fi înțelegere și se va mări Dumnezeu prin Domnul în Duhul Sfânt”. Iar canonul 2 al sinodului III ecumenic din 381 a decretat: „Episcopii puși peste o dieceză să nu se întindă (să nu treacă) asupra bisericilor din afara hotarelor lor, nici să nu tulbure bisericile, ci potrivit canoanelor, episcopul Alexandriei să cărmuiască numai bisericile din Egipt, iar episcopii Orientului să chivernisească (administreze) numai Orientul, păstrându-se pe seama Bisericii antiohienilor întâietățile (privilegiile) cele din canoanele de la Niceea; și episcopii diecezei Asiei să chivernisească numai Bisericile din Dieceza Asiei; și cei ai (diecezei) Pontului, numai pe ale (diecezei) Pontului și cei ai Traciei numai pe ale Traciei. Iar nechemăți, episcopii să nu treacă peste dieceza lor pentru hironomie sau pentru alte oarecari (lucrări de cărmuire bisericască)”. Se vedește cu claritate că legislația bisericască de la începutul mileniului trecut asigură independența tuturor Bisericilor autocefale din unele regiuni, fără existența unei autorități centrale de putere.

În prezent există 14 Biserici naționale autocefale, adică independente: Patriarhia de Constantinopol, apoi cele de Alexandria, Antiohia, Ierusalim, Rusia, Serbia, România, Bulgaria. Urmează mitropolia Cipruului, arhiepiscopia Greciei și Bisericile din Polonia, Georgia, Cehia — Slovacia și Finlanda.

Trebuie însă subliniat că din punct de vedere liturgic sau, într-un limbaj mai popular, înaintea lui Dumnezeu, la fel cum și protopopii nu au mai mult har decât preoții pe care îi administrează, tot la fel, patriarhul nu este mai presus în harul dobândit sau în puterea sa sfințitoare, decât mitropolitul, arhiepiscopul sau simplii episcopi. Pe plan sacramental, patriarhul este egal cu episcopul care nu are nici o responsabilitate administrativă. Acest lucru trebuie reținut cu mare atenție. Patriarhul nu are dreptul de a intra pe teritoriul vreunui episcop și să slujească în vreo biserică, dacă nu are aprobarea episcopului local. Patriarhul nu are dreptul să impună alegerea vreunui episcop de pe teritoriul patriarhiei sale, nici mitropolitul pe teritoriul mitropoliei sale, fiindcă toți sunt episcopi. Patriarhul României este în primul rând episcop al Bucureștiului, doar apoi mitropolit al Munteniei și patriarh al României. Este egal în har cu ceilalți episcopi, este **primus inter pares**, primul între egali, fiind nevoit, conform canonului 34 apostolic, să-i consulte în treburile bisericesti pe ceilalți episcopi adunați în Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Astfel, conducerea Bisericii Ortodoxe este efectuată de sinod, de adunarea episcopilor. Patriarhul este doar președintele sinodului, este purtătorul de cuvânt al Bisericii și purtătorul de grijă ca eventualele probleme care ar putea să apară pe teritoriul patriarhiei să fie soluționate. Prin urmare, autoritatea în Biserica Ortodoxă nu o deține o persoană, ci sinodul.

La fel este situația în toate celelalte Biserici autocefale ortodoxe. Ele se conduc independent, au legislații proprii, elementul comun al tuturor fiind credința comună și Euharistia pe care o celebrează.

Toate Bisericile naționale sunt egale în drepturi, nici una nu este superioară celeilalte. Totuși, există o ierarhie, dar aceasta este doar onorifică, în spiritul canonului 28 de la sinodul IV ecumenic din anul 451. Patriarhul de Constantinopol este **primus inter pares** și nu căpetenie Bisericii ortodoxe. El deține un primat de onoare, fiind pomenit cel dintâi în lista conducătorilor Bisericii Răsăritene. El nu se poate amesteca în problemele nici unei Biserici naționale autocefale.

Legislația actuală a Bisericii Ortodoxe a fost în prima jumătate a primului mileniu legislația întregii Biserici. Dar cu timpul, modul de conducere a Bisericii s-a modificat în Apus. „Total deosebit a început să se dezvolte prin secolul al V-lea doctrina romană despre primat”, recunoaște aceeași profesoară catolică în lucrarea sa de doctorat intitulată **Viitorul Ortodoxiei**. În numerele următoare vom urmări modul în care destinele celor două Biserici s-au despărțit și cum s-a ajuns ca, în sânul Bisericii Apusene, puterea papei, adică a episcopului orașului Roma, să dobândească o importanță atât de mare.

● 26 martie a.c., — P.S. Sa a luat parte la slujba Pavcerniței Mari în Catedrală și la cuvântul duhovnicesc rostit de P. Cuv. Arhim. Teofil Părăianu de la mănăstirea Sâmbăta de Sus.

● 27 martie a.c., — P.S. Sa a cercetat canonic bisericile „Sf. Arhangheli” din parohia Agârbicium, „Sf. Gheorghe” din parohia Alma-Dumbrăveni și „Sf. Arhangheli” din Dumbrăveni, jud. Sibiu (pr. paroh Cornel Erneanu).
— În aceeași seară P.S. Sa a săvârșit în sobor, taina Sf. Maslu în biserica cu hramul „Sf. Nicolae” din Dumbrăveni (paroh Vuța Ioan) și a rostit un bogat cuvânt de învățătură legat de prezența lui Hristos în Sf. Taine și ierurgiile Bisericii Ortodoxe.

● 28 martie a.c., — P.S. Sa a făcut o vizită la via Mitropoliei Sibiului de la Sărăcsău (jud. Alba).
— Seara a săvârșit Vecernia în Catedrală.

● 29 martie a.c., — P.S. Sa a săvârșit sfânta Liturghie arhierescă în Catedrala Mitropolitană din Sibiu.
— A primit la Reședința Mitropolitană pe dl. Teodor Meleşcanu președintele Partidului Alianța pentru România, aflat în vizită la Sibiu.
— Seara a săvârșit slujba Vecerniei și a Pavcerniței Mici în Catedrala din Sibiu.

● 30 martie a.c., — P.S. Sa a luat parte la Simpozionul consacrat împlinirii a 80 de ani de la Unirea Basarabiei cu Patria Mamă, organizat în Aula Facultății de Teologie de către Facultatea de Teologie din Sibiu și Facultatea de Istorie a Universității Sibiu.

● 31 martie a.c., — P.S. Sa a luat parte la lucrările Consiliului Eparhial Sibiu, ale cărui lucrări au fost prezidate de I.P.S. Mitropolit ANTONIE.
— A săvârșit slujba Pavcerniței Mari și a Canonului de Umilință al Mântuitorului în Catedrala Mitropolitană.
— S-a întâlnit cu P.S. Ioan Selejan al Harghitei și Covasnei și a participat la conferința susținută de P.S. Sa în Aula Facultății de Teologie pe tema: „La porțile Ortodoxiei”.

● 1 aprilie 1998, — P.S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în Catedrală.
— Seara a săvârșit în sobor Denia Canonului celui Mare al Sf. Andrei Criteanul tot în Catedrală.

● 2 aprilie 1998, — P.S. Sa a primit pe dl. Bucur Dragu, primarul orașului Codlea.

— În aceeași zi, P.S. Sa a făcut o vizită la biserica de lemn „Sf. Arhangheli” din Muzeul „Dumbrava” din Sibiu, precum și la Schitul Păltiniș, jud. Sibiu.

● 3 aprilie 1998, P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în Catedrală.
— A primit o delegație a Fundației Ion Ghica din București.
— Seara a săvârșit în sobor Denia Acatistului Maicii Domnului în Catedrală.

— După aceasta a luat parte la un concert religios de Sf. Paști al Coralei mixte a Facultății de Teologie din Sibiu, concert susținut în Catedrală.

● 4 aprilie 1998, — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului, precum și la Muzeul Primei Școli românești din Șchei, unde a avut o întâlnire cu factorii de răspundere în vederea începerii lucrărilor de restaurare a Muzeului.

— Tot în aceeași zi P.S. Sa a cercetat și biserica „Tuturor Sfinților” nou-construită din Codlea, precum și bisericile „Sf. Împărați” și „Sf. Nicolae” — monument istoric — din Râșnov, jud. Brașov.

— Seara a săvârșit slujba Vecerniei în Catedrala din Sibiu.

● 5 aprilie 1998, — P.S. Sa a săvârșit sfânta Liturghie arhierescă în biserica monument istoric „Sf. Nicolae” din Turnu Roșu, prot. Avrig, și a rostit un bogat cuvânt de învățătură legat de pericopa evanghelică a duminicii a V-a din Post.
— Seara a săvârșit Vecernia în Catedrala din Sibiu.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

ORDIN CIRCULAR Nr. 737

În baza Deciziei patriarhale pentru fixarea datei alegerilor de membri în organele eparhiale, potrivit art. 70/Regulamentul pentru funcționarea organelor deliberative și executive din unitățile administrative din Patriarhia Română, vă comunicăm delimitarea circumscripțiilor, numele delegaților eparhiali, data și locul alegerilor, precum și modalitatea desfășurării lor potrivit prevederilor art. 68/ROD.

În Eparhia Sibiului sunt 10 circumscripții și anume:

- I. 1. Circumscripția electorală nr. 1 Sibiu
Delegat eparhial Pr. Prof. Dr. Ioan N. Floca
2. Circumscripția electorală nr. 2 Avrig
Delegat Eparhial Arhim. cons. E. Oancea
3. Circumscripția electorală nr. 3 Mediaș
Delegat Eparhial Pr. S. Săsăujan
4. Circumscripția electorală nr. 4, Agnita
Prea Sfințitul Părinte Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu
5. Circumscripția electorală nr. 5, Făgăraș
Delegat Eparhial Pr. A. Rădulet
6. Circumscripția electorală nr. 6, Or. Victoria
Delegat Eparhial Pr. Stareț Irineu Duvlea
7. Circumscripția electorală nr. 7, Brașov
Delegat Eparhial Pr. prot. Moșoiu Zenovie
8. Circumscripția electorală nr. 8, Codlea
Delegat Eparhial Pr. Coman N., Brașov
9. Idem, Rupea
Delegat Eparhial Pr. Cernea Grigore
10. Idem, Săliște
Delegat Eparhial Pr. prot. Luca D.
- II. Alegerile vor avea loc în data de 7 mai 1998, ora 10, în biserica localității din centrul circumscripției.
Pentru alegerea membrilor clericilor, va fi ora 10, iar pentru alegerea membrilor mireni îndată după aceea.
- III. În vederea alegerilor se va întocmi pe circumscripții Lista preoților cu drept de vot, precum și lista parohiilor în vederea alegerilor mirenilor în conformitate cu prevederile art. 68/ROD care se vor trimite în curs de trei zile la biroul Electoral Eparhial Sibiu.
- IV. Pentru conducerea lucrărilor de alegere s-a instituit la Centrul Eparhial, Biroul Electoral Eparhial care funcționează începând cu data emiterii prezentului ordin circular. El este alcătuit din:
— Pr. prof. dr. Ioan N. Floca — consilier canonic juridic;
— Pr. Aurel Rădulet — vicar-ad-tiv;
— Pr. Simion Săsăujan — consilier ad-tiv.
- V. La Biroul Eparhial se vor depune candidaturile clericilor și ale mirenilor care vor fi supuși alegerilor.

Dr. ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

COMISIA ELECTORALĂ
Pr. AUREL RĂDULET
Vicar-ad-tiv

Arh. Prof. Dr. IOAN M. FLOCA
Consilier juridic

Pr. SIMION SĂSĂUJAN
Consilier ad-tiv

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● A apărut în trei volume, de altfel mici, istoria satului Bogata. Primul volum se intitulează „Bogata 660”, al doilea volum se intitulează „Biserica cea nouă din satul Bogata”, iar al treilea se intitulează „Realizarea în piatră a unui vis”.

Volumul întâi are un motto al părintelui Arsenie:

„Sfârșitul lumii va fi atunci
Când între vecini nu va mai fi potecă”.

Nu se știe de cine e editată. Probabil de Fundația Culturală Arania, 1997, care îl are președinte pe Daniel Drăgan.

Volumul al doilea este intitulat „Biserica cea nouă din satul Bogata” și aparține lui Spiridon Cădea, iar volumul al treilea e de Nicolae Crețoiu și este intitulat „Realizarea în piatră a unui vis”. Dorim să se înmulțească asemenea cărți care își au rolul lor în istorie.

*
*
*

● Preot Nichifor Teodor, „Sfânta Liturghie Marea Iubire”, Taină, cunoaștere și comuniune. Editura Even-tus, Blaj, 1997, (pg. 204). Este o carte în care Sf. Liturghie e analizată și comentată cu explicații teologice. Este o carte care trebuie citită și noi o recomandăm ca atare tuturor, tinerilor și credincioșilor de toate vârstele, dornici de a afla mai multe despre Sfânta Liturghie și despre marea iubire a lui Dumnezeu față de noi.

*
*
*

● Ovidiu Dunăreanu, „Cu bucuria în suflet”, proză contemporană, editura Leda, Constanța, 1995, (pg. 117).

„De peticul acesta de azur fără egal, sunt legate de acum, cu tot ce au esențial, făptura, viața mea. Și nici nu mai știu dacă, în afara orizonturilor lui diafane, ele ar mai putea avea vreun sens. Între vastele-i oglinzi, o stare intensă de minunare îmi devoră neliniștile și-mi potolește nevoia de puritate și profunzime, nevoia de autodefinire”.

E o carte care se recomandă de la sine.

*
*
*

● Veșnicia de mâine de Dragoș Olariu, editura Euphorion, Sibiu, 1992 (pg. 70). Este o carte plină de gânduri și fiecărui gând îi e închinat câte un vers. Autorul își publică cartea ca pe o lucrare valabilă mai ales pe plan personal. Cu versuri scurte care să-i amintească de un trecut pururea prezent, care îl frământă, dar nu îl nemulțumește. Iată ce scrie despre el marele poet Mircea Ivănescu:

„La o primă lectură, versurile lui Dragoș Olariu, par reverii delicate, molatice, sfioase. Dar, ca în orice poezie adânc simțită și hrânindu-se din îngândurări și trăiri adevărate pulsa de la început în ele, în alunecarea nuanțelor mereu reînnoindu-se și, renăscând în alte luminozități, o aceeași viziune, ca într-un tablou lucrat cu grijă și dragoste, spre desăvârșirea unui portret. (Aceasta a și făcut, desigur, ca, într-o perioadă deloc dispusă să înțeleagă și să accepte meșteșuguri ale răbdării și interiorizării, cum sunt cele ale poeziei adevărate, tânărul debutând atunci în reviste, să obțină premiul uneia din aceste reviste care se străduia să mențină prestigiul poeziei autentice).

Poetul a rămas, de-a lungul anilor, în versurile sale, același suflet candid, mereu uimit de frumusețile lumii. Acum în volumul de început — atât de mult întârziat ca și al atâtor altora dintre colegii lui de generație — se cuvine un salut de inimă celui care știe din totdeauna că „desăvârșirea e taină — și rugă”.

Iată și o poezie care de fapt e cumva rezumatul întregii opere: Și dincolo... veșnicia:

am trecut
peste bolovănoasa clipă
întârziind concentric
în revărsarea retinei

lângă pragul
pardosit
cu oglinzi violente
strălucite o clipă
bolnăvicios

și dincolo...
veșnicia
îmi seacă bucuria
frumos deghizată.

E de fapt tema veșniciei, către care sufletul său e atras și mereu atras și n-o găsește încă aici sau n-o înțelege lăsându-i sensul până la mâine.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Rășinăreanu - episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Abonamentul pe un an: 15 000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru citorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU